

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.

Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu.

Se abonédia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Studiu istoricu asupr'a raporturilor agrarie din Ungari'a si tierile adnexe. — Documente din Vaticanu si din alte parti ale Italiei pentru intregirea istoriei Daco-romanilor. — Petitiuni relative la infiintarea de academia juridica si chiar de universitate romanésca. — Schitie istorice despre Strigoi. — Academia Romana. — Procesu verbalu alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a popor. rom., luat in siedinti'a ordinara dela 18 Maiu st. n. 1884.

Studiu istoricu asupr'a raporturilor agrarie din Ungari'a si tierile adnexe.

Periodulu II.

(Urmare).

Dupa anulu 1000 adeca dela regele Stefanu I sistem'a feudala cu tóte ramurile sale a petrunsu cum am dice, pe tóte portile in Ungari'a din Germani'a cu atátu mai usioru, cu cátu atunci imperatorii 'si cástigau influintia valorósa asupra capiloru poporului maghiaru pe cali diverse, éra mai virtosu prin casatorii cu femei germane, prin introducerea cavalerismului germanu in noulu statu, cu tóta organizatiunea sa feudala, cu vasali si subvasali, cu sierbi armati si nearmati, cu professonisti de diverse meserii, cu zidiri de cetati si fortaretie in mai multe parti ale tierii, destinate nu numai pentru retragere si aparare din acelea contr'a invasiuniloru din afara, ci si pentru tînerea in frèu si apoi subjugarea locuitoriloru tierii in mai multe regiuni ale ei.

Poporulu germanu odinóra liberu preste totu, in secolulu al X-lea se aflá despartitu in mai multe clase de ómeni. Dupa infiintarea regatului Ungariei si primirea baptismului de cátra primul rege Stefanu numitu si santu, din cauza cà elu a propagatu evangeli'a nu numai cu cuvèntulu si cu decrete, ci si cu ascutísiulu sabiei, tóte acelea distinctiuni de clase feudali s'au introdusu din Germani'a si in Ungari'a. Asia s'au formatu mai întâiu Oligarchi'a sub titlu de dinasti, baroni ai regatului sau domni, éra sub acestia alti nobili vasali de class'a mijlocie si nobili inferiori militanti. Alaturea cu acelea clase privilegiate s'au mai formatu altele pe la locuri intarite, sau cetati, fortaretie, borguri, burguri, in care imperatulu Henricu I. convocase dela comunele rurali totu pe alu nouele omu bunu de arme, cá se le apere si in care se scuteau tot odata comerciantii si meseriesii asia numiti burgeri, cetatieni, orasieni, cives. Pe din afara de locurile fortificate a remasu multimea cea mare de coloni cultivatori de pamèntu, dintru inceputu totu

liberi; in fine sierbi sau sclavi lipsiti de tóte drepturile omenesci.

La germani organizatiunea militara stetea in legatura stricta cu cea politica. Din tóta acea organizatiune inse a urmatu dupa natur'a lucruriloru omenesci, cá in cursulu timpuriloru partea cea mai mare a natiunei se'si pérda libertatea si se cada in sierbitute.

Noi inse nu avem se ne ocupamu la locul acesta de istori'a feudalismului germanu; voimú numai se sustinemú, cà introducerea aceluia in Ungari'a au avutu efecte si mai funeste pentru locuitorii tieriloru apartinetórie la coron'a Ungariei, adeca:

Perderea libertatiei personale a popóreloru.

Se mai afla istorici si juristi crestini passionati a'si lauda si glorifica pe natiunea lorú, cà aceea ar fi subjugatu nu sciu câte popóra cu armele si le ar fi lipsitu de libertatea lorú personala. Altii éra si tînu, ca popóru lu tieranu cultivatoriu de pamèntulu patriei ar fi o adunatura de ómeni carii s'aru trage din locuitorii altorú tieri, prinsii in resbóie si aruncati la conditiune de sclavi. Daca acei scriitori nu aru fi crestiani, ci sau ethnici din vechime, sau inca mohamedani, fal'a lorú cu dreptulu celui mai tare s'ar mai intielege, de si nu s'ar putea justificá in faci'a umanitatiei. Ei inse lovescu si in adeverulu istoricu. Adeca cum? Diecile de milióne ale popóru lu germanu, cari pàna pe la inceputulu acestui secolu inca totu mai gemeau sub jugulu iobagiei, se tragu totu numai din sclavi luati cu sabi'a? Nu cumva popóru lu Franciei pàna la 1790, sau locuitorii Rusiei pàna in anulu 1860 fusesera dusi acolo in captivitate din alte tieri straine? Din 5 milióne de magiari preste patru milióne au fostu pàna la Mari'a Teresi'a adeverati sclavi ai clasei privilegiate, tractati nu cá ómeni cu drepturi personali, ci curatu cá vite, inca si mai reu decátu acelea, éra restulu, adeca burgesi'a cá semiómeni; cáci cá ómeni intregi erau considerati numai nobilii privilegiati. Cându vreodata oligarchi'a maghiara au adusu din tieri straine

in urmarea resbóieloru, pe patru milióne de magiari curati in captivitate, cá se'i degrade la stare de sclavi ai loru? Acésta nu s'a intemplatu niciodata, ci cauzele caderei popóraloru in sierbitute impreunata cu infami'a au fostu mai multe, intre care captivitatea bellica ocupa locul din urma. In totu cuprinsulu istoriei unguresci de ani 900 nu vei afla unu singuru casu adeveritu, in care magiarii se fie adusu dintru odata, in urm'a vreunui resboiu, macaru numai cincidiece de mii ómeni in captivitate si cu atátu mai puçinu ómeni magiari, de cari nu mai erau nicairi pe lume, decâtu numai in Pannoni'a, éra mai târdiu si in o parte a Daciei.

Supunerea feudala iobagésca, sierbitutea, perderea drepturilor omenesci a urmatu atátu in Germani'a càtu si in noulu statu alu Ungariei in partea cea mai mare din alte cauze, intre care noi aflamu pe acestea:

1. Înca inainte de regele Stefanu I. sub ducii magiariloru era lege la densii, cà toti barbati càti se subtrageau dela portarea armeloru de câte ori erau chiamati, se pedepsiau cu spintecare, precumu se dice cà se mai întempla in imperiulu Chinei; mai târdiu dupa introducerea cristianismului acea pedépsa fu schimbata in sierbitute (sclavia) nu numai pe viétia, ci pentru tóte generatiunile. De aceea dice faimosulu legislatoru palatinu Stefanu Verbóczi pe la inceputulu vécului alu 16-lea (1514), cà acea lege militara au aruncatu pe multi unguri in sierbitute de vecie*).

2. Ori-ce omu liberu ar fi avutu a face de 3 ori cu o femeia de conditiune servila, in casulu de întâiu erá tunsu si rasu, lucru care in acelea timpuri trecea de infamia, adou'a óra cadea totu in acea pedépsa; éra a trei'a óra cadea si elu in sierbitute la proprietariulu femeii sclave, daca nu erá in stare se'si rescumpere libertatea cu pretiu càtu de mare**). A fostu adeca adoptata si de càtra magiari cunoscut'a maxima juridica a germaniloru vechi despre gaina si cocosiu, care erau simbolulu sclaviei: „*Tritts du meine Henne, so wirst du mein Hahn*“.

3. Celu care luá in casatoria cá omu liberu pe sclav'a altui omu liberu, chiaru si cu invoirea acestuia, devenia sclavulu acestuia, conformu celeilalte axiome germane; „*Die unfreie Hand zieht die freie nach sich****).

Mai târdiu s'a facutu lege si asupra preotiloru cari se cununau cu vre-o femeia sclava. În casuri de acelea preotulu erá obligatu se'si venda nevast'a, éra daca nu

*) *Multos Hunnorum (Hungarorum) perpetuam redegit in rusticitatem (Decreti tripartiti Partis I. cap. 2 §§ i 2. 3. 4. et 5).*

**) *Si quis fornicaretur cum ancilla alterius, sciat se reum esse criminis et pro eodem crimine imprimis decalvari et depilari. Si vero secundo cum eadem fornicatus fuerit, iterum decalvetur et depiletur; si autem tertio, sit servus pariter cum ancilla, aut redimat se. S-cti Stephani L. II. C. 26 §. 1^a.*

***) *S. Stephani L. II. C. 27 §. 1.*

voia, i se luá si se vendea de càtra autoritatea publica, éra pretiulu vendiarei se dedea episcopulu diecesanu*).

4. Omulu liberu care furá odata, cadea in sierbitute, si daca nu era in stare de a se rescumpara, erá vendutu cá ori-ce animalu.

Popórale nomade fórte dedate la rapacitati si la invasiuni de teritorie straine, dupace se mai imblândiescu si se asiédia la unu locu cu casa, remanu mai alesu cu patim'a de a fura. In periodulu acesta de aprópe trei sute de ani, furturile nu numai de vite si de obiecte neinsufletite, ci si de ómeni erau cumu amu dice *delicte comisse* in tóte dilele si in tóte clasele locuitoriloru, de càtra barbati si femei. Acestu reu se constata cu prisosu prin multimea de legi aspre si barbare aduse sub regii: Stefanu I., S. Ladislau, Colomanu si altii, cumu si prin varietatea pedepseloru aplicate asupra furiloru de tóta categori'a intru atáta, ca Ungari'a are legi si pedepse chiaru si in contra magnatiloru si popiloru dedati a fura. Dara apoi tocma vitiulu acesta nationale a datu ocaziuni fara numeru la inmultirea sclaviloru in statu.

S'ar cere timpu si spatiu prea multu a inregistra aici tóte legile decretate asupra furiloru, câte cuprindu totu odata pedéps'a aruncarei in sierbitute de veci a furiloru; le vomu cita deci numai pe scurtu impreuna cu acelea care dictau taiarea de nasu si de urechi, scóterea ochiloru si furcile pentru delictetele de furtu.

Dupa o lege a s. Stefanu (L. II. C. 41) ori care omu liberu fura odata, se'si rescumpere libertatea, daca póte; daca nu póte, se se vendia. Vendutu fiindu, daca fura din nou, deviné sclavu. Daca fura a trei'a óra, se se spendiure.

Daca unu ostasiu (nobilu) fura o fetitia, se o restitue chiaru si in casu de a o fi defloratu si se se rescumpere cu diece junci (S. Stephani L. II. Cap. 25).

Femei'a maritata pentru ántáiulu furtu se o rescumpere barbatu seu; pentru alu doilea asemenea; pentru furtulu alu treilea se o vendia (S. Stept. L. II. C. 29).

Acésta lege sub regele S. Ladislau s'a mai inaspritu in cartea III. C. 6. si 7. unde se decide, cà femeia maritata care fura, se'si pérda nasulu si se se venda, éra dotea ei se péra. Veduv'a care fura, se'si pérda unu ochiu si partea sa de avere. Fetele nemaritate daca fura, se se venda si nici-odata se nu póta fi scapate de sclavia.

Preste totu femeile magiariloru in acelu periodu erau tractate numai cá sierbitóre.

Cartea a dou'a din legile regelui Ladislau mai tóta, a trei'a in parte mare se ocupa numai de hotii si furturi.

In L. II. C. 13 popii cari fura gáscce, gaini, póme si alte obiecte de valóre mica, sunt condamnatu la ba-

*) *Si quis autem presbyter ancillam suam uxoris in locum sibi associaverit, vendat, et si noluerit, venundetur, et pretium ejus ad Episcopum transferatur (S-cti Ladislai Libro I. Cap. 2).*

taia cu nuiele: éra dăca comitu furturi mari, episcopii se'i degrade (respópésca) si se'i dea pe man'a judecatoriloru civili, cari inse si acesti'a furau si rapiau barbaresce si pe intrecute.

Sub același rege L. II. C. 1 se iau mesuri si in contra furiloru din class'a magnatiloru, cari se aflau in apropierea domnitoriloru.

In legile lui S. Stefanu unu sierbu (sclavu, iobagiu) care furá o data, avea se'si rescumpere nasulu cu cinci junci; dăca nu'lu putea rescumpara, i se taiá; dăca furá si a dou'a óra, si nu avea alti cinci junci, i se taiau urechile. A trei'a óra furandu, ajungea in furci. (L. II. C. 39 et 40).

In puterea legi lui Ladislau L. II. C. 12 ori-ce omu liberu ori sierbu prinsu cu lucru de furatu, trebuia se móra totu in furci.

Dăca furulu scapá cu fug'a in vre-unu asilu, cumu érá biseric'a, episcopulu sau unele monastiri, elu nu mai peria in furci, dăra trebuia se remana sclavu alu acelui locu de asilu pentru totu deauna.

Unu sierbu care furá o gásca sau gaina, avea se'si pérda unu ochiu.

Dăca unu furu vendutu in alta tíera, ar fi cutediatu se se întórca in patri'a sa, i se scoteau amendoii ochii (L. III C. 4).

Mai aflamu si alte legi unguresci, din care ese limpede, că in acestu periodu Ungari'a avea si terguri de sclavi.

Tótu in acelea legi mai damu preste altele multe, din care se cunósce usioritatea cu care se rapia libertatea personala nu numai a individoru singuratici, ci a unui numeru nemarginitu de familii pe generatiuni inainte din caus'a furtilor, si cumu érasu viéti'a ómeniloru érá despretuita si carnea de omu eftina.

Furtulu comisu de omu liberu in valóre de 10 (diece) denari se pedepsia cu mórte (L. II. C. 14 S-Lad.) Toti pruncii furului liberu trecuti de 10 ani cadeau in conditiune de sierbi pe vecie. In alta lege anterióra din cartea I era luata pentru casuri de acestea, etatea de 15 ani la baiati; mai târdiu inse acea lege s'a inaspritu si mai multu.

Dăca unu judecatoriu nu aru fi taiatu nasu, urechi, sau nu ar fi scosu ochii furiloru si nu ar fi spëndiuratu ori nu iar fi vendutu in tergu cá sclavi pe cei liberi, adeca nu ar fi executatu acelea legi, avea se'si pérda tóta averea, si se fia vendutu in piatia; dăra fiii si ficele lui erau scutite de sórtea sclaviei.

Judecatorii cari traganau procesele preste 30 de dile, erau pedepsiti cu bataia.

5. Locuitorii statului ungurescu isi mai perdeau libertatea si cadeau in sierbitute cu familiile loru inca si pentru alte delictes sau crime. Asia prefectii sau comandantii fruntarielor, asia numitii castelani si alti functionari, dăca faceau comerci in tierile vecine cu cai sau cu boi fãra permisiunea regelui, erau destituiti si cassati; éra custodii (pazitorii) fruntarielor isi perdeau libertatea si erau venduti; éra oficiarii comandanti ai loru ajungeau in furci. (S. Ladislai L. II. C. 17). Omulu

liberu care injunghiá pe altulu cu sabi'a, isi perdeu tóta averea dăca érá bogatu si se condamnă la inchisore; dăca inse érá saracu, cu avere mai puçina de 110 bani numiti pensa, cum ar fi 110 florini din dilele nóstre, i se vendea persón'a lui.

6. Alte mijlóce de a condamna pe ómeni la perderea libertatii prin tóte generatiunile, rezultau din procesele perđute, mai alesu din cele criminali. Se pare că in evulu mediu domnia cá o regula juridica, ca ómenii cari nu erau in stare se platésca cu bani sau cu alte obiecte de valóre, o datori'a, o dauna causata altora, sau vre-o amenda, glóba, *birsagium*, invoieła, trebuia se platésca cum se dice, cu pielea, adeca li se vendea persón'a loru, érá din pretiulu cástigatu se desdaunau creditorii ori alti pretendenti si se coperiau spesele procesului, adeca se platia o parte considerabila judecatoriloru.

7. Toti pruncii căti se nasceau din parinti sclavi sau si numai din una parte sclava, avéu se pórté jugulu sierbitutiei, cá si odinióra in Greci'a sau Rom'a, conformu mai virtosu maximei cunoscute; *Partus sequitur ventrem*. Acestu midiolocu de a se inmultii sclavii in teritoriile domnilor érá cu atátu mai siguru si mai abundante, cu cătu casatoriile loru dependeau absolutu dela vointi'a domnilor, prin urmare acestia alegeau si impreunau parecile dupa cumu li se parea loru că voru contribuí mai siguru la inmultirea si propagarea sclaviloru, cari faceau o parte essentiala din avutiile loru.

8. Mai exista si legi din acestu periodu, care vorbescu despre rapirile ómeniloru liberi si ducerea loru in alte parti ale tiei, ceea ce se intemplá fórte desu.

9. In timpuri de mari desastre, precumu fómete, devastatiuni hostili, resbóie civili, multi parinti de familia spre a scapa pe ai loru cu viéti'a, se vendeau ei in persóna si chiaru cu tóta famili'a la cei bogati si potenti.

10. Istori'a si legile acelui periodu ne-au conservatu urme numeróse despre existenti'a rassei semitice in Ungari'a sub nomenclaturi diverse de Ismaeliti, Iudei si Filistei, éra alaturea cu acestia despre intinderea mai preste tóta tíer'a a usurariei celei mai nerusinate si sugrumatórie, care au provocatu si căte-va revolte sãngeróse. Pentru locuitorii adusi la sapa de lemn prin usuraria mai remanea in cele mai multe casuri calea unica de a scapa cu viatia, cá se'si vendia persónele si se devina sclavii altora. Miriade ale locuitoriloru au ajunsu pe acésta cale in sierbitute pe vécuri inainte.

11. In fine sclavii din tíera se inmultiau si cu captivii facuti in resbóiele avute cu alte staturi. Acei captivi, dăca nu erau ucisi, se impartiau intre comandanti si oligarchi, cari i intrebuintiau dupa cumu ii aflau buni, sau pentru agricultura sau pentru alte servitii in curte, ori la diverse profesiuni, in totu casulu inse cá sclavi hereditari ai sortiei loru fatale.

Neputinti'a de a se emancipa sclavii. Inca sub regele Stefanu I. s'au infintiatu legi aspru pedepsitórie asupra toturor domnilor de sclavi si autoritatiloru publice, cari aru fi cutediatu se incerce a emancipa,

vreunu sclavu fara invoirea domnului seu. Cati sclavi straini voia cineva se liberedie, totu atati era obligatu se perda din sclavii sei, din carii doue din trei parti se dedeau regelui, era 1/3 domnului sierbiloru; era regele dona din ai sei 1/3 parte comitelui (prefectului), si asia elu insusi sanctiona sclavi'a prin fapta, de si acuma baptisatu fiindu, trecea de rege christianu. (S. Stephani L. II C. 38).

Primirea sierbiloru fugiti dela unu domnu la altulu era pedepsita greu in bani si sierbii restituiti la domnii vechi.

Pentru-ca sclavii se nu devina periculosi statului, atatu regele catu si prefectii aveau cate o trupa organizata inadinsu, insarcinata numai cu urmarirea in tota tier'a a sierbiloru fugari si ascunsi, apoi prinderea si adunarea loru la cate-unu locu anumitu, intocma precum se intempla cu vitele pripasite, perdute, raticite.

Acei functionari se numiau in actele latinesci *Collectores* sau cu unu terminu barbaru *locerdech* si *Iokergech* (din maghiarulu *Iokergeto*, urmaritoriu de avere), era fugarii sclavi se diceau *Uzbeq* slav. *Ubeck* fugariu).

Atatu sclavii fugari catu si vitele aflate si adunate la unu locu se tineau sub paza pana la St. Michaiu (S. Sofia) pe la fortaretie si castele. Pana atunci prefectii si comandantii ii folosiau la lucru precumu voiau. Se scoteau inse in tote dilele de tergu in piatia si se striga, ca cine si-a perduto vit'a ori ia fugitu vre-unu sierbu, se marga si daca'si va cunoște si documenta proprietatea, se o ia, sub conditiune inse, ca pentru tinerea unui calu se numere 12, pentru unu bou 5, era de unu sclavu 90 denari. Dupa diu'a de St. Mihaiu 29 Septemvre tote vitele si toti sclavii ai caroru domni nu s'au aratatu, se impartiau intre episcopu, comite si rege. Episcopulu lua decim'a din tote, comitele (prefectulu), una, era regele doue parti.

Daca colectorii sau comitii insielau pe regele odata, aveau se platésca sum'a intreita, de ex: pentru 2 sclavi 6, asia si pentru vite; era daca'lu insielau de doue ori, pedeps'a loru era perderea libertatiei, deveniau adeca si ei sclavi. Avemu inse si urme in legile regelui Ladislau (Libro III), ca insielatori de acesti'a ajungu si spendiurati. Toti domnii la carii regele daruia sclavi de ai sei, erau obligati sub pedepsa in bani, ca se le tunda capulu jumatate, era daca nu se supuneau la acea mesura, li se luau sclavii cu neveste cu totu (*Regis Colomanni L. I. cap. 41*).

Din tote legile citate pana acilea si din mai multe altele coprinse in Corpore juris hungarici sau si in alte colectiuni de legi si de documente istorice ne informamu pe deplinu, ca not'a caracteristica principala a sclaviei in sistem'a feudala a ramasu in acestu periodu si dupa introducerea christianismului totu cea cunoscuta in dreptulu romanu, adeca trecerea jugului dela parinti la toti descendentiiloru, inse cu acea distinctiune, ca emanciparea sau asia numit'a manumissiune era in unele timpuri multu mai restrinsa decatu in Rom'a vechea, caici adeca se descopere prea puține casuri in documentele acestui periodu de trei secolu, care se marturisésca despre manumissiuni mai frequente; din contra se afla

destule urme, ca si oligarchi'a christiana inca totu mai tinea la cunoscutulu principiu *partus sequitur ventrem*, asia ca si pruncii nascuti din barbati nobili si din femei sclave, remaneau totu in conditiunea mameloru, adeca sclavi. Tinerea la acelu principiu etnicu isi avu urmarile sale sociale si chiaru politice in statu, nu numai in evulu mediu, ci si in celelalte periode ale istoriei in unele casuri pana in secolulu nostru.

Unu midiolocu de a usiora in catuva sörtea sierbiloru in desu citatulu periodu apare ici colo prin documentele vechi, era acela era donatiunile de sierbi la bisericici si monastiri, pe care le faceau unii domni sau familii de domni mai virtosu cu doue scopuri, adeca fundatiuni sau fonduri de sclavi cu scopu de a ajuta si ameliora starea materiala a bisericeloru si monastiriloru, si erasi donatiune prin testamente, ca pomana, ca liturgii, ca parastase, sarindarie si alte rogatiuni catra D-dieu si santii sei, ca mijlocitori pentru repausulu sufleteloru in sinulu lui Avramu, era anume in biseric'a apusena pentru micșiorarea pedepseloru in purgatoriu si scurtarea terminului tinerei loru in acelu locu curatitoriu, era in credinti'a celuialtu poporu, pentru ca sufletele celoru adormite in Domnulu se nu aiba greutati la trecerea prin cele siette vami si se li se deschidia mai curendu portile raiului cersescu.

Conditiiunile acelor sclavi donati din religiositate erau forte diverse, dupa diversitatea testamenteloru si fundatiuniloru; in cele mai multe casuri inse multu mai usiore decatu ale sclaviloru remasi proprietate a domniloru seculari, si se pare ca de aici se trage in limb'a germana proverbiulu: „*Unter dem Krumstabe ist's gut wohnen*“ cumu amu dice pe romanesce: Este bine a locui sub domni'a episcopiloru. Istoricii din Ungari'a au adunatu mai multe chrisove si testamente de asemenea coprinu.

Sierbii donati bisericeloru sunt cunoscuti in chrisovele latinesci din Ungari'a sub barbarismulu *Duschenici*, dela cuventulu slavu *Duch* si *Duscha*, sufletu, caici erau donati pentru sufletele mortiloru, precumu se donau ori-care alte obiecte si animale domestice sau pamenturi.

Conditiiunile de vietia ale acestei categorii de sclavi se potu cunoște incatva din unele esemple.

Cand s'a deschisu mormentulu s-tului rege Ladislau, regele Bela daruise inainte de mortea sa bisericeii din comun'a *Besenó* pe unu sierbu alu seu anume *Vrug*, ca „*dușnicu*“ cu indatorire, ca elu si toti descendentiiloru sei se dea la acea bisericu pe fie-care anu cate doue liturgii, una oie, treidieci pani, una gasca, una gaina, doue vedre de medu, era decimele, ca si toti sierbii, se le dea popii, adeca doue galete de grau si o gaina.

Dupa altu testamentu *dușniculu Dera* avea se dea pe la St. Michaiu unu parastasu (*exequias*), una oie, treidieci bani si patru vedre de medu.

Dintr'unu procesu portatu pe acelea timpuri intre o monastire si o familia anume *Solese* aflamu, ca *dușniculu* avea se dea unei biserice pe fie care anu siesedieci de pani:

unu bou de trei ani, trei gâsce, cinci gaini, siese galete de medu, si in denari tax'a pentru trei liturgii, era done muieri Scepa si Vederea, se remana de spalatoresc.

In altu casu domn'a Benedicta femeia lui Herczeg, vedindu ca i se apropia terminulu dileloru, face dusinica pe slav'a sa Agna numai cu legatura, ca acesta se dea la biseric'a din Ugra in tota vietii'a sa pe fie-care luna cate o faclia de unu cotu (*unius cubiti*), era fiulu Agnei Heta ca dusinicu se dea la aceiasi biseric'a in fie-care anu totu pela St. Michaiu pentru parastasu unu juncu de doi ani, pani si cinci vedre de medu; era pe fratele acestuia anume Furtun ilu pune de clopotariu (*Campanarium*) din generatiune in generatiune*).

Slavii in Ungari'a se impartiau in disulu periodu in doue clase principali. Cei cari se numiau in actele publice latinesci Servi, erau destinati pentru cultivarea pamentului. Cei numiti in acte Lixae, erau sierbi domestici si de curte, pusi sub inspectiunea deregatoriloru de curte, cari in acelea vecuri se numiau *Iobagiones* sau *Ministeriales*. Mai la vale vomu vedea, cumu terminulu *Iobagio* au luat cu totul alte semnificatiuni.

(Va urmá).

Documente din Vaticanu si din alte parti ale Italiei pentru intregirea istoriei Daco-romaniloru.

Prea zelosulu si devotatulu membru corespondente alu academiei romane dr. M. G. Obedenariu primu secretariu alu Legatiunii diplomatice a Romaniei la Rom'a, a mai surprinsu din nou in modu prea placutu pe colegii sei din academia cu alte descoperiri istorice facute de dsa in capital'a Italiei si in alte parti ale tierii sorori. Acelea descoperiri se anuntiaru academiei prin doue epistole ale dlui Dr. Obedenariu adresate domnului Dim. A. Sturdza ministru alu afaceriloru streine si totu-odata presedinte alu Academiei in acesti doi ani din urma. Ambele scrisori porta dat'a din 23 Martie st. n. 1884.

Cine ar fi crediutu ca se se mai afle undeva, de ecsemplu charte geografice de a le vreunei tieri locuite de romani inca si din secolulu alu 16-lea? Eta ca d. Obedenariu offeri academiei prin una din epistolele sale fotografiile de patru charte geografice, pe care le aflase dsa in bibliotec'a Carsiniana**).

1. Chart'a Tierii romanesci, a Dobrogei si a Bulgariei din anulu 1560.

2. *La descrizione della Transilvania et parte della Ungaria et simile della Romania etc. intagliata l' anno 1566.*

*) Acestea exemple sunt scose de susu citatulu Pfahler pp. LL et L II) din multu folositulu *Registro Varadinensi* §§. 132. 142. 209. 341.

**) D. Dr. Obedenariu avu marea bunatate a ne trimite si noue cate una copia din aceste patru charte vechi, pentru care'i multiamimu ferbinte.

Red. Trans.

In aceste ambe charte Delt'a Dunarei este reprezentata intr'unu modu identicu. Fie-care din cele trei bratie se mai imparte in doue ramuri, si avemu siasa canaluri. Intre ele se afla *quasi* pe tiermulu marei localitatile Bialogrod, Licostomo (se vede ca Nilcov este traductiunea slavona a vorbei Licostomo); s. Giorgio, Spera si Stravico. E curiosu ca sunt insemnate Moncastro si Falconare la nord de Delta si Zanavarda (Cernavoda) pusa langa mare, si Varna la sud de Delta; dara nu se mentionedia Costanti'a.

3. *Nova descriptio totius Hungariae. Romae 1559*, copriindu si Transilvania si o parte din Tiera romana.

4. *Ungaria et Transilvania con li confini*, fara data, se vede inse, ca este cam din 1685, ca si insemnatu pe acesta charta positiunea armatelor austriace, romane si turcesci in a. 1683 de candu cu asediulu Vienei. La nordu de Varadin si la nord-vest de Alba Iulia se vede unu corpu de armata de 12,000 Romani. Pucinu mai la vale mai spre sud sunt insemnate ostirile turcesci.

Academia va delibera asupra multiplicarei acestoru charte geografice.

Din scrisorea a dou'a si cea mai lunga a dlui Obedenariu relativa mai virtosu la lipsele din prea important'a publicatiune a lui Theiner, cunoscuta istoricofiloru de profesiune din tota Europ'a, aflamu intre alte informatiuni pretioase ca: Publicatiunile lui Theiner continu atatea erori, ca din partea societatoru literare ungare si illirice s'au confruntatu codicile vaticane cu textele publicate de Theiner, pentru a se corege aceste ultime si se se retiparasca.

Cu atata mai multu se cuvine se retiparimu si noi documentele cari concernu pe Romani, cu catu vedemu ca din operele publicate de Theiner (*Vetera monumenta Slavorum meridionalium historiam illustrantia Tomus I. Romae 1863*) nu se mai afla nici-unu exemplariu in comertiu. A amblatu pe la toti librarii si negutiatorii de carti vechi din Rom'a, fara se si pota procura volumulu acesta.

Monsignor Balan subtarchivariulu Vaticanului promisese se i dea corectiunile documentelor care ne interessedia. Din nefericire profesorulu Balan s'a retrasu din postulu ce ocupá. La reinturnarea sa in Rom'a Dr. Obedenariu a cautatu se faca demersuri noue, pentru ca se obtina autorisarea de a dispune de colectiunile Archiveloru de statu ale santului scaunu.

Ca se aiba garantia deplina, ca erorile lui Theiner voru fi corese, d. Obedenariu a luat cu sine pe unu paleografu mesteru, pe Ajutoriulu profesorului *Monaci*, care lucrédia pentru colectiunea de documente cu Facsimile de testuri din cele mai vechi ce publica profesorulu *Monaci* membru alu academiei Linceiloru.

Astfelu au fostu confruntate codicile vaticane cu textele publicate de Theiner, s'au insemnatu erorile si corectiunile, si apoi dsa a inaintatu academiei rezultatulu acestei lucrari conscientioase.

Hurmuzachi citădia si pe Stephanus Baluzius Dn. Obedenariu a cumparatu oper'a acăsta: *Epistolarum Innocentii III* libri undecim. *Accedunt Gesta ejusdem Innocentii. Stephanus Baluzius.* Tom. Parisii 1682, si o facū daru Academiei.

In dis'a carte se afla epistolele lui Innocentiu relative la multe alte tieri; si aceleă inse voru fi utili Romanilor cari se ocupa de istoria; de óre ce din corespondenti'a Papei care a trimisu Coron'a primului rege Român, si a facutu se se unga primul patriarhu romanu, se póte vedé, ce mare si insemnatu omu a fost Innocentiu III.

In primul volumu alu lui Baluzius este reproducu opulu „Gesta Innocentii III, scrisu, dupa cumu se scie, de unu anonimu, carele pare a fi fostu unu contimranu alu Papei.

Dn. M. a comparatu epistolele lui Ionitia, ale episcopului romanu Basiliu, ale Papei, ale lui Henricu fratele lui Balduinu din Gesta, cu epistolele publicate de Theiner, si au aflatu, că in Baluzius sunt produse trei epistole cari lipsescu in Theiner.

I. Theiner publica o singura epistola a lui Henricus relativa la prinderea lui Balduinu de cătra Romani (Pretutindenea se vorbesce de Bulgari *et Blachi*; cându inse e vorb'a de infrangerea imperatului latinu, se vorbesce numai de Blachi; Ionitia nu mai trece de bulgaru).

Baluzius dă textulu a doue scrisori din partea lui Henricu. Prim'a la pagin'a 67 din Gesta, capitolulu CV. si a dou'a (in extenso) la pagin'a 68 si capitolulu CVI din Gesta.

II. Dupace regele Ungariei a primitu dela Pap'a epistol'a din 15 Septemvre 1204, in care Ponteficele face imputari ungurului, pentrucă n'a lasatu pe Cardinalulu Leonu se mérga la Těrnov'a, se incoronedie pe Ionitia, regele Ungariei scrie o epistola de scuse lui Innocentiu III. Scrisórea acăsta este relatata in resumatu de anonimulu autoru alu Gesteloru. In Theiner nu existe de locu si e pecatu, căci regele Ungariei vorbia despre protectiunile ce avea asupra a cinci districte (cinci Episcopate, dice Papa) din regatulu romăno-bulgaru, situate acolo unde regatulu acesta este separatu de Ungari'a de cătra Dunare (astfelu se esprime Innocentiu III), adeca la vest de Timocu, in partile unde astadi locuescu Romănii din Serbi'a.

III. Dupace Papa trimite anume legatu că se indemne cu blăndetie pe Ionitia, se faca pace cu Latinii si se liberedie pe Balduinu (Baluzius Tom. II pag. 35), regele Romano-Bulgariloru (elu isi dă titlu de imperatu) raspunde lui Innocentiu III, că indata ce Constantinoplea a caditu in puterea Cruciatiloru, densulu a cautatu se intre in relatiuni de buna vecinatate cu Latinii, dara că acestia respingēndu ofertele Romanului cu trufia, au exigeatu că o parte din teritoriulu romano-bulgaru se le fie abandonatu. Dumnedieu adaoga Ionitia, a voitu se fimu invingatori ai celor cari pórtă cruci false pe umeri; asia dara in carcere se móra Balduin.

Acăsta scrisórea relatata in resumatu de anonimulu autoru alu Gesteloru (pag. 69 capitolulu CVIII in

primulu volumu alu operei lui Baluzius...) nu se afla in Theiner.

Dlu Obedenariu a pusu se se caute in arhivele de statu aceste trei epistole si a fostu peste putintia sē se afe. Doria se avemu a dou'a scrisóre a lui Henricus, că sē se asigure că n'are erori editiunea lui Baluzius; pe celelalte doue le cauta, fiindcă nu le avemu decātu in resumatu.

Nici in epistolele lui Innocentiu III publicate de Bosquetus in Tulusa, nici in cele doue volume de opere ale aceluasi Papa, nici in Sirletus (citatu de Baluzius in prefatia), nici in Hurter, nici in Baronius nu a pututu descoperi scrisorile de care se ocupa.

In Raynaldus (Annalele Tom. I p. 190) se dice despre epistol'a regelui Hungariei: „*Ad molliendas justissimas iras Innocentii, quas legato apostolico itinere prohibita concitarat Ungarus, oratorem cum literis excusatoris, in quibus querelas certis capitibus distinctas cumularat ad Pontificem misit, cui Innocentius alias reddidit, quibus jactatas querelas refregit. Objecerat in primis Ungarus, majores suos Apostolicam sedem singulari observantia etc.*

Au cautatu in volumele consacrate de Theiner documenteloru Ungariei, si a fostu inutile, căci incepe cu anulu 1214, pe cându epistol'a ce cauta, a fostu scrisa in 1204 sau 1205.

Póte cumva sē se afe in Codex diplomaticus hungaricus, spera că ce nu au aflatu in bibliotecile din Rom'a, vre-unu colegu alu nostru din Pesta ar afla póte scrisórea regelui Ungariei care ne interesădia, adauge Dr. Obedenariu.

Pentru celelalte doue epistole eră se róge pe collegulu nostru Odobescu, se caute in Codex regius, manuscriptu care face parte din collectiunea lui Colbert si care se afla acumu la bibliotec'a nationala in Paris. In acea collectiune sunt multe epistole si opere de ale lui Innocentiu III.

Inse acumu in urma dete preste Patrologi'a latina publicata de Migne la Parisu in 1855. In volumulu CCXIV alu acestei enciclopedii se dice despre scrisórea lui Ionitia cătra Pap'a „*Responsivae illae Ioannitii sive Calojoannis literae in Regestis Innocentii nusquam comparent; si despre a II-a scrisóre a lui Henricus: Epistola haec in Regestis hodie non reperitur.*

Se scie că multe codici au disparutu din arhivele de statu ale Vaticanului cu ocașiunea invasiuniloru straine in Rom'a.

Astfelu, cu publicarea documenteloru cari se ilustradie pretiósesele fragmente de istoria ale sublimului cercetatoriu român, vomu fi nevoiti a publica numai in resumatu (cumu se află in Baluzius) doue din documentele cele mai interesante relative la istori'a regelui Ionitia...

Afara de primul volumu alu lui Theiner (*Vetera monumenta Slavorum merid. historiam illustrantia*) tiparitu la Rom'a in 1863 si pe care Academi'a ilu possede, a mai aparutu unu alu doilea volumu in Agramu publicatu de Academi'a de sciintie a Slaviloru meridio-

nali, in care se afla câteva documente (intre 1554 si 1800) interesante pentru noi; de exemplu: o corespondenta intre papi si imperatul Austriei pe timpul rebellelor lui Michaiu bravulu; relatii ale unor misionari catholici, cari fusesera prin Romani'a etc. (p. p. 148, 149, 150, 212, 214): Acestea documente sunt publicate mai adesea in limb'a italiana.

Acestu volumu nu se afla de vendiare in Rom'a. Academi'a daca nu'lu are, 'si l'ar putea procura din Agram.

In fine Dr. Obedenariu mai promite a relata despre documentele aflate in Archivele de statu si printre scriptele diferitelor bibliotece publice si private din Rom'a.

Petitiuni relative la infiintiarea de academia juridica si chiar de universitate romanésca.

Barbatii cari conduceau destinele poporului romanescu in epoc'a cea mare dintre anii 1848 si 1851 au prevediutu intre altele si atát'a, cà daca o natiune voiesce in adeveru se faca progrese reali si mari, trebuie se tina totu-déuna in ochi unu scopu supremu càtra care se tinda. In secolulu nostru tint'a suprema a culturai scientifice generale este Universitatea cu tóte facultatile sau ramurile sale. Ajunseramu intru o epoca noua, in care e de lipsa cá si generatiunile moderne se afe, la ce tinta tindeau betràniilor lor. Petitiunile pe care le reproducemu aci, se afla publicate in fasc. III din *Romanen der oesterreichischen Monarchie*, care au devenitu o carte fórte rara, de unde s'au tradusu si in Magazinulu istoricu publicatu de A. Tr. Laurianu Tomu VII fasc. 1 Vien'a 1851. Se va dice póte, cà inainte cu mai bine de ani treidieci inca nu eramu preparati pentru o universitate, astadi inse nu se póte sustiné asia ceva cu temei, dupace vedemu infiintiate nouele universitati din Clusiu, din Cernauti si a Cehiloru din Praga, altele reformate si inavutite fórte.

Dupa noi acuma e timpul ca se ne ocupamu fórte seriosu de planulu infiintiarei unei universitati romanesci din veniturile statului, la care contribue si poporulu romanescu celu puçinu càte 40 milióne pe anu in impo-site directe si indirecte.

Petitiunile citate suna in traductiunea lui Laurianu asia:

Suplica càtra ministeriulu cultului in lucrurile scolastice.

Inaltu Ministeriu alu Cultului! Pre teritoriulu locuitu de Romani, — insemnatu cu numele de Transilvani'a si de comitatele vecine cu densa, Crasiovu, Temisiu, Aradu, Biharu, Satu-mare, Maramuriasu, si incà câteva segmente din alte comitate, — care teritoriu cuprinde o impoporatiune de circa patru milióne de suflete, intre cari sunt preste trei milióne Romani, abia cinci cente de mii de magiari, la trei cente de mii de germani sau sasi, si la unu centu de mii de alte se-

mintie mestecate, — furà pàna acum urmatóriile Academie, Licee, Gimnasie si Collegie:

1. Pentru magiarii de religiunea catolica: la Urbea-mare o Academie cu o facultate filosofica, juridica si teologica; la Temisió'r'a o Academie cu o facultate filosoficã, juridica si teologica; la Satu-mare unu Liceu cu o facultate filosofica si teologica; la Clusiu unu Liceu cu o facultate filosofica, juridica si medico-chirurgica; la Alba-Iulia unu Liceu cu o facultate filosofica si teologica; apoi gimnasie la Urbea mare, Temisióra, Satu-mare, Baia-mare, Careu-mare, Aradu, Clusiu, Alba-Iulia, Bistritia, Sibiiu, Brasiovu, Semileu din Cicu, Semileu din Silvani'a, Canta, Tergu-muresiului, Pretoriulu secuiloru, Elisa, si St. Nicóra din Giurgiu, cari se tñura mare parte cu spelele statului;

2. Pentru magiarii de religiunea reformata: la Debre-tñu, Aiudu, Tergu-muresiului, Clusiu, Pretoriulu secuiloru si Sighetu, colegie cu gimnasie, la Orestia si Silvia gimnasie;

3. Pentru magiarii de religiunea sociniana: la Clusiu unu collegiu cu gimnasiu, la Turda si Cristura gimnasie;

4. Pentru sasii (germani) de religiunea luterana: la Sibiiu o Academie de sciintie juridice, apoi la Sibiiu, Brasiovu Mediesi, Seghisióra si Bistritia gimnasie in cari se invetia si sciintiele filosofice.

Romanii neuniti n'avura nici unu institutu de invetiatura mai inaltu, éra cei uniti avura numai doue gimnasii episcopali la Beiusiu si la Blasiu, si unu singuru liceu la Blasiu in care afara de sciintiele filosofice se propusera cele teologice. Numerós'a junime Romana care nu se consecra starii eclesiastice, fu constrñsa a umbla la instituturile catolice din tíera, in cari se propunea sciintiele mai inainte, dupa metodu si sistema scolastica, de profesori magiari in limb'a latina, éra in anii mai din urma in cea maghiara.

Prin resbelulu civilu celu mai din urma, in care Romanii au statu ca partita in contra magiariloru rebeli, s'au facutu preste putintia umblarea la scóle impreuna; de alta parte in scólele cele ocupate de profesori magiari se propunu acum sciintiele in limba magiara cea inca necultivata, si fórte grea pentru Romanu, si care pentru dñsulu nu e de nici unu folosu practic (dupa principiulu drepturiloru de o mesura pentru tóte natiunile), cu atátu mai puçinu de vre-un folosu scientificu. Subscriii deputati, insarcinati in specie cu acésta, rógã asia dara pre inaltulu ministeriu alu cultului, ca se binevoeasca a deschide Romaniloru, pàna la organizarea ulterióre a scóleloru, o facultate juridica nationale in Blasiu cu 1 Octombre a. c. unde se afla si o facultate filosofica si teologica, si a redicá o catedra pentru invetiatur'a religiunei gr. or. spelele pentru sustinerea acestei facultati se voru putea scóte sau din fondurile politice ale Transilvaniei sau din alte sume disponibili ale statului.

De o cam data ar fi de ajunsu pentru cultura junimei in acésta specialitate urmatórele obiecte politico-juridice împartite in trei ani:

I.

1. a) enciclopedia sciintieloru politico-juridice;
- b) dreptulu naturei si dreptulu gentiloru;
2. c) istori'a stateloru si statistica;

II.

3. d) dreptulu Romanu;
4. e) dreptulu pozitivu civilu si penalu;
- f) procesur'a judiciaria;

III.

5. g) sciintiele camerali (economi'a sociale s. politica finantiele etc.);
- h) dreptulu mercantilu;
6. k) dreptulu publicu austriacu, legea comunale, organisatiunea politica, judiciaria, etc.;

l) Politia, sau sciinti'a despre securitatea publica cari obiecte, dupa insemnarea aci din susu, ar putea sè se propuna de 6 profesori cu unu onorariu de câte 800 fl. M. C. pre anu.

Inaltu Ministeriu alu cultului! Redicarea câtu mai curèndu a acesteï facultati, inca mai inainte de ce s'ar face organisatiunea completa a scóleloru, care o astépta natiunea Romana cu securanti'a dela inaltulu guvern, este de o lipsa care nu suferè întârdiare, de o parte pentru-ca mai multe cente de studenti s'au impededatu prin întemplarile din urma de a 'si urmá invetiaturile, si acum nu mai potú remânea neocupati cu lucruri folositorie, fàra celu mai mare dâmnu atâtu pentru sine câtu si pentru natiune; de alta parte pentru ca natiunea are lipsa de ómeni prevediuti cu necesariile cunoscintie scientifique spre a putea umplea dupa cuviintia posturile politice si judiciarie ce i se cuvinu ei.

Suptinsemnati rugându pre inaltulu Ministeriu alu cultului ca se binevoiesca a luá in consideratiune acésta ferbinte dorintia a natiunei si a o deslegá câtu mai curèndu, remânemu cu asigurarea celei mai distinse stime.

Viena, 1 Septembrie 1849.

Ai inaltului Ministeriu alu cultului.

plecati servi.

Deputatii natiunei Romane.

Suplica pentru unitatea organisatiunei si administratiunei scolastice pentru toti Romanii din monarchia austriaca, si pentru ridicarea unei universitati Romane.

Maiestate! Ca o natiune ce avù nefericirea de a suspiná secle de ani suptu jugulu tiraniei altoru semintie, remase natiunea Romana fórte inapoi in cultura. Adevèratu cà natiunea vení de de multu la consciintia, si dorí de multi ani sè'si póta cultivá si perfectoná talentele cele date dela natura; inse pàna cându se pronuntia equalitatea drepturiloru de Ferdinandu celu bunu si se garantisa de Maiestatea Ta, abia cutediá se facà se'i se auda vocea, cu atâtu mai puçinu fi fu cu putintia se rupà catenele celle tari ale servitutií, precumu si ale miseraciei si nesciintiei celoru conditionate pintr'insa, cari o apesá de tóte pãrtile. Inse acum fi resare si ei unu sóre mai bunu, acum putemu se ne facemu si noi sperantie mai bune. — Noi amu vediutu liniamentele generali ale organisatiunei scolastice, si suntem deplinu multiamiti cu dânselu si dorimu numai ca sè se aplice si la natiunea Romana. Inse ne luamu libertatea a observá una: ca de si noi am fostu apesati fórte, si de si natiunea nóstra preste totu nu putù se se ridice la unu gradu de cultura mai inaltu, cu tóte acesteia limb'a nóstra se desvólta in biserica, in casa si in viétia pu-

blica — ca o limba cu care ne serviramu totu déuna in lucrurile eclesiastice, domestice si comerciali, — si mai multoru individue din snulu nostru le succese a se inaltia încá si la o cultura, mai inalta sciintifica in diversele specialitati ale sciintieloru. Prin urmare la noi nu ar fi chiar problema de a introduce cultur'a câtu de a o generalisá, si noi avemu cea mai fundata sperantia, ca cu ajutoriulu barbatiloru cari fi avemu, vomu putea adjunge acésta generalisare a culturai cu puçine spese. Noi suntem asia dara deplinu convinsi, ca la noi ar putea sè se propuna tóte obiectele de invetiatura incependu dela elemente in scólele popularie pàna la sciintiele cele mai inalte in institutelu scientifique, de profesori romani in limb'a romana. Incerarile cari s'au facutu pàna acumu si in principatele connationali dela Dunare si in Transilvani'a, prefacu acésta convingere a nóstra intr'o certitudine apodictica.

Noi credemu a fi superfluá de a observá mai departe, cu sciintiele se potú invetia cu mai puçina fatiga, in mai scurtu timpu si cu mai mare temeiu in limb'a materna de câtu in vericare alta, si ca adevèrat'a cultura, adevèrata civilisatiune potú se ajunga numai prin limb'a materna a uuui poporu, — esemplulu natiunei germane face de prisosu verce demustratione despre acésta, pentru cà acésta natiune se póte numí civilisata numai de cându au inceputu a tractá sciintiele in limb'a germana.

Noi ne rugamu asia dara, ca se ni se redice scóle cu totulu nationali, in cari limb'a Romana se fie limb'a propunerii atâtu in cele de giosu câtu si in cele mai inalte — elementarie, gimnasie, academie si universitate. — Si pentru-cá cultur'a sè se póta mai tare respândí de tóte partile si cu modulu acesta civilisatiunea sè se póta adjunge cu mai mare facilitate, ne rugamu ca scolele sè se organizeze asia, cá se formeze o unitate perfecta in totu organismulu si administratiunea loru pentru toti Romanii din monarchi'a Austriaca, si se ni se dea o universitate Romana, in care tóte sciintiele sè se propuna in limb'a Romana si de profesori Romani, fiindu ca numai acestia cunoscú geniulu natiunei si susceptibilitatea ei, geniulu limbei si proprietatile ei, si numai acestia sunt in stare de a respândí cultur'a intre Romani cu succesu, si asia de a realisá civilisatiunea cea dorita de toti. Dacă redicarea acestui institutu ar cere mai multu timpu si mai mari spese, atunci ne rugama ca se ni se deschidà încá in acestu anu scolasticu o facultate filosofica, juridica romana pàna la infiintierea universitatii, dara intr'unu locu la care sè se póta duce mai usioru junimea romana din tóte partile monarchiei locuite de Romani, si unde se póte subsiste cu mai puçine spese, care locu dupà parerea nóstra ar fi Clusiulu.

Cu redicarea universitatii germane (proprie sasesci) care dupa descoperirea domnului ministru alu invetiamentului s'au proiectatu la Sibiu, ca unu institutu mai inaltu comunu pentru diversele natiuni ale Transilvaniei, nu putemu se ne invoimu nici de cumu, si daca ar fi sè se redice, atunci radimati pre §. 5. alu constitutiunei imperiului, ne vedemu contrinsi a protestá in contra ei, ca in contra unui institutu de a subordiná pre romani sasiloru, ca in contra unui impededamentu alu desvoltarii nationalitatii romane, si ca in contra unei incercari prea periculóse de a desnacionalisa elementulu Romanu. Equatitatea drepturiloru tuturor natiuniloru s'au recunoscutu prin

constituțiunea imperiului, scopulu celu prefıptu tutoru natiuniloru de a se educa spre libertate nationale, e asia dara de consideratu chiaru dupa constituțiune ca unulu dintre scopurile necesarie ale statului. Prin urmare debe să se dea diverseloru natiuni si mediulócele cele mai corespundietóre spre devoltarea loru și adjungerea acestui scopu inaltu alu statului constitutionalu intemeiatu pre equalitatea drepturiloru, dupa §§. 3 si 4 ale drepturiloru fundamentali.

Cu credintia nescuturata remănemu.

Viena, 16 Ianuarie 1851.

Ai Maiestatei tale credinciosi supusi:

Andrei Șaguna, m. p., Episcopu.

Alecsandru Sterca Șilutiu, m. p., Episcopu.

Timoteu Cipariu, m. p., Canonicu.

Paulu Dunca, m. p., barbatu de incredere.

Petru Manu, m. p., barbatu de incredere.

Ioanu Branu P. de Lemeni, m. p., barbatu de incredere.

Basiliiu Ciupe, m. p., Deputatu.

A. Treb. Laurianu, m. p., Deputatu.

Avramu Iancu, m. p., Deputatu.

Simeonu Barnuti, m. p., Deputatu.

Ioanu Maiorescu, m. p., Deputatu.

Suplica in caus'a transiterii unui comisariu ministerialu in lucrurile scolastice in Transilvani'a.

Inaltu Ministeriu alu cultului si invetiamentului! Intre natiunile ce locuescu in Transilvani'a, Banatu si in partile Ungariei vecine cu aceste tieri, merita in respectulu scóleloru, mai multu decâtu altele luarea aminte a inaltului ministeriu alu cultului si invetiamentului, natiunea Romăna, care precum in tóte asia si in respectul instituteloru de invetiatura fu tractata până acum ca o fie vitrega. Noi nu ne indoimu nici unu momentu, ci din contra credemu ca inaltul guvernulu e aplecatu a luá in consideratiune indigintiele Romaniloru si dorintiele loru in respectulu acesta. Tramitarea unui comisariu ministerialu in Transilvani'a spre a ordiná lucrurile scolastice, e unu documentu despre acésta bunavointia a guvernului. Inse fiindu-că pre lângu domnulu comisariu ministerialu s'au numitu si unu omu din mediuloculu natiunei sasesci, ca loctiitoriu, precum amu intielesu: pentru aceea noi, cari ne cunóscemu deplinu posetiunea cătra celelalte natiuni ad-si conlocuitorie, si raporturile nóstre catra dñsele, si scimu prea bine ca una dintre cauzele principali ale tuturoru reletorlu intemplete natiunei romane in timpurile trecute si in celu de acum este de cautatu in impregiurarea, ca suferintiele si indigintiele ei nu s'au cercetatulu nici odata prin barbatii ei proprii, ci totu déuna prin straini, cari sau avea interesu de a impedecea inaintarea Romaniloru prin tóte mediulócele cugtabili, sau erá preocupati din inceputu in contra loru, — ne luamu libertatea de a ne spune cu tóta plecatiunea temerea nóstra cea intemeiatu, ca nici de acésta data nu se va respunde binevoitórielorlu intentioni ale inaltului ministeriu alu cultului si invetiamentului, nici nu se voru lua in cuviintiósa computatiune multele si proprietele indigintie ale natiunei Romane, daca nu se voru aflá pre lângu domnulu comisariu ministerialu barbati si din snulu natiunei Romane, denumiti de a dreptulu de catra guvernulu centralu spre scopulu acest'a.

O asemine cerere din partea subscrisiloru, — luându-se in consideratiune temeiurile aduse, si mai alesu proportiunea impoporatiunei Transilvaniei, unde mai bine de dóua parti dintre locuitori sunt Romani, — nu póte se fie nici nedrepta nici neamesurata timpului.

Deci subscrisii isi iau libertatea a rugá pre inaltulu Ministeriu alu cultului si invetiamentului, ca se binevoiasca in cointielegerea cu deputatiunea Romana ce petrece aici, careia sunt incrediute suferintiele si dorintiele natiunei Romane, a denumi de a dreptulu de aici pre unu barbatu din staulu Romaniloru pre lângu domnulu comisariu ministerialu pentru lucrurile scolastice ale Transilvaniei, de loctiitoriu alu aceluia relative la lucrurile scolastice ale Romaniloru, precumu au binevoitu a denumi din sinulu sasiloru pre domnulu profesor Schuller relative la lucrurile scolastice ale sasiloru.

Cu asigurarea celei mai sincere ascultari si a celei mai distinsse stime se suptisemnăza.

Viena, 12 Aprilie 1850.

Ai inaltului ministeriu alu cultului si invetiamentului plecati servi,

Deputatii natiunei Romane:

Timoteiu Cipariu, m. p., Canonicu.

Vasiliiu Ciupe, m. p.

A. Treb. Laurianu, m. p.

Ioanu Maiorescu, m. p.

Suplica pentru stipendie pentru junimea Romana studiósă.

Inaltu Ministeriu alu cultului si invetiamentului! Ne este cunoscutu, ca Maiestatea Sa si inaltulu guvernulu voiescu cultur'a natiunei Romane; natiunea din partea ei, cu tóte că au fostu până acum apesata din sistema si data inapoi, au adjunsu la deplina cunoscintia că are lipsa de cultura, inse nu se afla in stare de a se putea adjutá ea insasi, mai alesu acum, dupa-ce prin sacrificiile cele mari cari le aduse in cei din urma ani pentru sustinerea tronului, si stórse tóte puterile, si se miseraci preste crediute, asia încātu acum are mai puține mediulóce pentru cultura de cătu suptu guvernulu magiariloru. Deci ea substerne prin noi acésta rugaciune drépta si cuviintiósa inaltului ministeriu alu cultului si invetiamentului, si spera ca va aflá ascultare la parintesculu guvernulu; ea spera acésta cu atātu mai siguru, cu cătu scie că fi ei au fostu scosi de multu prin guvernulu Transilvaniei celu compusu numai din magiari si sasi, dela participarea stipendieloru din fonduri publice si din cassele de contributiune ale Transilvaniei destinate dela prea-inaltele locuri pentru formarea sciintifica a juniloru Transilvani, cu tóte că ea, cá cea mai numerósă, au contribuitu la statu partea cea mai mare, si prin urmare au conferitu celu mai multu spre formarea fonduriloru scolastice.

Viena, 6 Augustu 1850.

Ai inaltului Ministeriu alu cultului si invetiamentului plecati servi,

Deputatii natiunei Romane:

Timoteiu Cipariu, m. p., Canonicu.

A. Treb. Laurianu, m. p.

Vasiliiu Ciupe, m. p.

Ioanu Maiorescu, m. p.

Inaltu Ministeriu alu cultului si invetiamentului! Fiindu-
ca natiunea Romana care avu nefericirea a geme secle de
ani suptu jugulu opressionei, n'are acum scóle de locu, de óre-ce
si acelea cari si le redicase ea in timpurile cele mai grele
luptându-se cu cele mai mari pedeci, sunt inchise, si redica-
rea altoru institute fórte de doritu pentru cultur'a unei junimi
numeróse, se pare a se diferi intr'unu viitoriu prea departatu:
deci subscrisii imputeriti ai acestei natiuni isi iau libertatea a
rugá pre inaltulu ministeriu alu cultului si invetiamentului, ca
se binevoiasca a ordina stipendie din fondurile disponibili ale
statului pentru aici insemnatiuni juri Romani din Transilvani'a,
cari si-au facutu studiele cu bunu progresu pâna la gradulu
indicatu, ca cu ajutoriulu acelorá se póta urmá in institutule
publice de aici la sciintiele juridice si politice, precum si la
alte specialitati, si se'si póta câstigá calificatiunea necesaria
spre a fi in stare de a satisface toturor cereriloru din partea
statului; in specie pentru:

Ioanu Maiore din Tompahaza, teologu absolutu;
Petru Popu din Sâmpetru, teologu absolutu;
Ioanu Fauru din Siopteri, teologu absolutu;
Vasiliu Moldovanu din Chirileu, teologu absolutu;
Ioanu Rusu, profesoru normalu la Blasiu, teolog abs.
Vasiliu Duca din Nirasteu, teologu absolutu;
Carlu Gabre, din Desiu, filosofu absolutu;
Ioanu Tille din Basna, filosofu absolutu;
Iosifu Orianu din Desiu, filosofu absolutu;
George Popu din Sântian'a, filosofu absolutu;
Moise Gușeila din Posorita, filosofu absolutu;
Samuel Moldovanu din Grindu, filosofu absolutu;
Amos Frâncu din Alba-Iulia, filosofu absolutu;
Ioanu Popu din Crihalma, filosofu absolutu;
Ieronimu Moga din Almagiu, filosofu absolutu;
Petru Piposiu din Hondolu, filosofu absolutu;
Alesandru Fauru din Siopteri, filosofu absolutu;
Nicolau Popu din Feisa, filosofu absolutu;
Nicolau Blasianu din Blasiu, filosofu absolutu;
Georgiu Caiianu din Vulperu, filosofu absolutu;
Rudolfu Popia din Satu-lungu, filosofu absolutu;
Ioanu Ratiu din Alba-Iulia, filosofu absolutu;
Mateiu Nicula din Rosia, auditoriu de filosofia;
Dionisiu Unguru (Martianu) din Blasiu, aud. de filos.
N. Popu din Barei, auditoriu de filosofia;
Panteleimone Popasu din Brasiovu, gimnasistu abs.
Ioanu Muresianu din Rebrisióra, gimnasistu absolutu;
Ioanu Popu din Brasiovu, gimnasistu absolutu;
George Laslo din Dâmbrau, gimnasistu absolutu;
Iosifu Lica din Sângiorgiu, gimnasistu absolutu.

Schitie istorice despre „Strigoi“*)

(Dupa piaristulu Dongó de Ioanu M. Petranu.)

Luminéza-te, invatia!
Câci strigoi 'ntunecosi
Iubescu multu a noptii cétia:
Dar' de dióca fugu fricosi. . . .

Petru Dulfu.

I.

In mare lemnu mi-am infiptu securea (dupa cum e
dical'a); condusu inse de setea ânimei mele dupa sciintia,

*) Facemu locu si acestui studiu caracteristicu pentru
epoc'a in care traimu, si fâra a voi se preocupamu pe lectori,
speramu câ voru trage paralela intre mersulu ideiloru din
acesta si intre celu publicatu despre Somnambulismu. In totu
casulu coincidenti'a este remarcabila. Red. „Trans.“

cutezaiu a'mi intinge modest'a mea péna in afacerea
strigoiloru; precum si in scóterea la lumina a credintiei
umane escata despre atari persóne. Spre noroculu meu
numai atunci am ajunsu la convingerea acést'a, cându
in studiarea themei propuse am percursu dejá calea de
diumatate, si asia in locu de a capitulá, am luptatu
(dupa potintia) pâna in capetu prin chaosulu lucruriloru,
cu ce rezultat? judece stimatii lectori!

Dar' pe câtu imi fu de greu de o parte a merge
inainte, pe atâta imi fu de usioru de alta parte de a
veni la convingere, câ credinti'a in strigoi se nascu din
nesciinti'a si stupiditatea omenésca, si câ aceea nutrita
apoi de simtiulu debile alu temerei, a prinsu nesce rada-
cini asia de adenci in pamentulu celu inca necultivatu
alu vietiei publice, încátu nici palosiulu celu cu dóua
taisiuri alu sciintieloru de seculii mai recenti inca nu a
reusitu a le extermina cu totul; câci nesciinti'a (dupa
cum dice Kállay) e unu domnu cu multu mai tiranu,
decátu ori-care despotu; de sub vérg'a ei de fieru nu
póte omulu se scape asia usioru, dupa cum i s'ar para
la prim'a vedere. Omulu necultu si fâra de invatiatura
e fórte supusu si ascultatoriu, dar' tocmai pentru acést'a
elu este totu-deodata si sclavulu celu mai mare alu
cercunstatieloru lui, asia, încátu sciinti'a numai cu mare
greutate, ori chiaru de locu nu'lu póte liberá din acést'a
sclavia demna de compatimire.

Istori'a strigoiloru, (precum si afacerile loru), in linia-
mentele cele mai departate, se póte reduce la istori'a caderei
protoparintiloru nostri in pecatulu originale. Anume ne-
sciinti'a, câ se póta pasi in servitiulu durabile alu unei
deprinderi si institutiuni individualminte salutarie ori
daunacióse, si in aceea se se simtia inca si bine: trebue
câ cuprinsa de forti'a necesitatei se fia si preocupata,
plina de prejudetie (superstitiuni). Numai câtu apoi eveni-
mentulu acela, care sprijinesce forti'a necesitatei, inca
trebue se fia potentu si se cutremure adencu tóta indivi-
dualitatea omului; ér evenimentulu acela atâtu de mare,
care sprijinitu de nesciinti'a umana, fu caus'a nascerei
credintiei desierte (superstitiunei), si prin acést'a si a
strigoitului,*) e (dupa cum am aratatu mai sus) prim'a
cadere in pecatu a protoparintiloru nostri. Ce e dreptu,
acestu respunsu este cutediatoriu, dara judecatu.

Adeca din cercetarea cu temeiu si combinarea feri-
cita a traditiuniloru vechi a genului umanu s'a aflatu si
constatatu, câ domnirea asia numita demonica, precum si
fermecatori'a, strigoitulu pusu sub protectiunea ei, se
nascu din traditiunea primului pecatu, inse firesce asia,
câ acea traditiune a fostu nutrita si dadacita de ne-
sciintia, de fantasia si de fric'a nebuna a omenimei.

In credinti'a paganiloru celoru vechi inca ocuru (de
si in alte colori) tóte impregiurarile caderei protopa-
rintiloru nostri in pecatulu originale enaratu cu atâta
fidelitate din partea istoriei biblice. Si intregu poporulu
anticu nu vediu altu ceva in evenimentulu acestu mare si

*) Mi-am permis a folosí acestu cuventu in locu de:
fermecatoria, de óre-ce ilu afli mai correspundietoriu pentru
de a semnificá lucrurile mârsiave si spurcate ale strigoiloru.

reformatoriu de lume, decâtu o resbunare mare suprema, de sub care numai asia crediu a se potea cumva eliberá, déca se va conerede in grigea si patronarea unoru spirite (fiintie) mai inferióre, cari (dupa credinti'a loru) au potestate deplina in lumea acést'a, capatata dela fiinti'a cea mai superióra.

De acést'a credintia e vechiulu americanu si pe lãnga acést'a sta indigenulu africanu. „Din caus'a cà protoparintii loru au m̀ncatu din pomulu celu negru (dicu indianii), s'a nascutu profeti'a si curarea prin descantece, va se dica samanismulu“, observa eruditulu Franklin. Dupa germanii vechi inca numai in urm'a pecatului originalu devinu demonii (angerii cei rei si negri) stapanii pamentului. — Tocmai la astu-feliu de resultatu amu ajunge si atunci, c̀ndu amu privi cu ochii scientifici enormele variatiuni ale mythologiei demonice asia dicendu, incependu dela feticismului si samanismulu popóraloru barbare, si trecendu peste magiele si fermecatoriile egyptene si chaldaice susu p̀ana la punctulu centrale alu fantasiei bizare grecesci, adeca p̀ana la Delphi, unde se vedu a domni nescari persóne (preotese) insielátore si satanice ale nesciintiei si credintiei desierte, sau cu cuvinte mai prosaice, nescari strigóie atátu de urite, sb̀arcite si schimosite la façia, încátu nu are omulu nici cuvinte se le póta descrie.

De ne-amu aruncá privirea preste unu cercu si mai mare, si de ne-amu oprí la óre-care punctu alu aceluia: din totu loculu amu potea deduce invetiatur'a, cà cea mai mare parte a vietiei si credintiei popóraloru antice a fostu in legatura fórte strinsa cu infernulu si cu demonii — domnii lui. Ba ce e mai multu, fantasi'a intielesuala provenitória din acést'a legatura, inca si din lumea acést'a infernala subministrá materia abundanta de superstitiune.

Aci potemu aduce inainte si interesant'a intrebare, cà pentru-ce investi la inceputu fantasi'a cea ratacita a omenimei si credinti'a desiérta escata din acést'a, eschisivu numai pe femei — nu si pe barbati — cu faptele misterióse a le strigoiloru?

Argumentarea de mai susu vr̀endu ne vr̀endu ne conduce la lumin'a si adevèrulu lucrului secretu, de óre-ce ins'a-si considerarea mai de aprópe a caderei stramosiesci ne dà respunsulu celu mai satisfacatoriu. Muierea cea dintài Ev'a fũ prim'a lui amagitória si prim'a confederata cu diavolulu care aparuse in tipu de sierpe. Asia prin muiere vení in lume pericolulu açelu mare numitu diluviu (popu), despre care si mythologi'a poporaloru antice (dreptu in colori diverse) inca avũ deplina cunoscentia; si muierea fũ caus'a (opínau ei) la totu ce cade in categori'a conceptului „reu“. Mani'a pedepsitóre a lui Dumnedieu pentru pecatulu comis desteptá temerea in omulu primu, care nu'si aflá refugiu mai aprópe si mai in graba, decâtu lãnga sinulu muierii pecatóse; la inceputu nu intru atáta din convingere, de c̀atu din frica. Acum déca fu provocata odata mani'a spiritului celui bunu asupra lui Adamu, de amicu aparatoriu se recomandá (lucru naturalu) spiritulu celu reu, care si asia statea in lupta continua cu celu bunu, incependu inca dela intemeierea ordinei creatiunei. Reu fũ omulu primu fricosu si tremuratoriu si p̀ana aci, dara prin insoçirea acést'a devení inca si mai

reu, de óre-ce sfatuatoriulu, animatoriulu, liniscitoriulu, cu unu cuventu, tóte ale lui fura singuru numai Ev'a rea si amagitóre.

Cumcã ce'i fũ resplat'a pentru acést'a din partea barbatului — onóre, au dispretiu, nu este aci loculu a cerceta, càci acésta este cu totulu alta intrebare a istoriei culturale. Eu din parte-mi asia dicu, cà amendóue.

II.

Am vediutu si documentatu dupa potintia p̀ana aci, cumcã strigoitulu — fermecatori'a —, de impreuna cu tóte afacerile, ce cadu in categori'a ei intinsa, nu e altu ceva, decâtu fructulu infernale alu pecatului originalu.

Acumu se pasimu cu unu pasiu mai inainte, si se ne ocupamu puçintelu cu analisarea cuventului „strigoiu“, precum si cu parerea mythologiei romane despre persónele din cestiune.

Cuventulu „strigoiu“ vine dela cuventulu latinescu *strix*, *igis* (= buha), de aici *strigae* sau *striges* (= strigoi). Pentru clarificarea lucrului voiu produce aci (de si numai „in nuce“) urmatórea fapta mythologica romana: Supremulu dieu Jupiteru (Joie), traia in relatiuni secrete si dejositóre de amoru cu o regina fermecatória, dara ingamfata a pamentului, numita *Lamia*. Femeii lui Jupiteru (Junonei) numai atunci au ajunsu la cunoscentia fluturatiunea acést'a a barbatului seu, c̀ndu amorós'a relatiune dintre Jupiteru si *Lamia* — Ceriulu si Pamentulu — inmulti cum se cade pruncii *Lamiei*. Mani'a dieitiei Junone fũ teribila; càci sugrumà indata pe toti nascutii *Lamiei* p̀ana la unulu. Éta resbunarea celoru ceresci asupra celoru pamentesci! Dar' din resbunare (lucru firescu) se nascu resbunare. *Lamia* in durerea ei cea mare si nesuportabila pentru fiii perduti, neputendu causá vre-unu reu Junonei, se asociá cu cei necurati — cu demonii, si stinse viéti'a tuturor prunciloru aflatori in patri'a sa. Mai târdiu cá baba betrana perdiendu'si vederea ochiloru, si capatandu dela fostulu ei amantu potere estraordinaria (magica), prin ochii ce'i purtá totu cu sine in o cuthia, se prefacea indata in aceea ce vrea; dara totusi mai de multeori se prefacea in buha (= *strix*), pasere, care dupa credinti'a celoru vechi ar fi posediatu o natura de vampyra, si ar fi suptu sangele copiiloru carii dormu, cá nutrementu placutu ei, daca cá antidotu nu s'ar fi aplicatu in contra ei aiu (usturoiu *Allium*).¹⁾ Ba Girolamo Menghi eremitu din 1605 paserile acestea le tine cu multu mai pericolóse, decâtu se fia destulu singuru numai aiulu puturos in contra loru, ci elu recomanda inca si apa santita, sare, ramuri de finicu din Duminec'a Floriloru si alte ierburi.²⁾ Buh'a si astadi e o pasere de superstitiune in ochii popóruului nostru.³⁾

¹⁾ Vedi: *Seren. Sammonicus c. 59.*

²⁾ Vedi: *Compendio dell'arte exorcistica*, p. 416.

³⁾ Nu numai in ochii popóruului nostru, dara la tóte càte cunoscu acésta pasere fórte folositóre omenimei prin esterminarea milióneloru de sóreçi si alte vietati rodietórie, fórte stricatióse; buh'a inse este persecutata nebunesce, numai din superstitiune, càci âmbla nópteá, prin urmare din nesciintia barbara.

Lami'a se afla si in mythologi'a gréca de impreuna cu suvenirile fabuloase legate de ea.

Horatiu dejá asia isi aduce aminte de numele „Lami'a“ ca de pericolulu prunciloru.*) Er Plautu se exprima: „Strigoii imbuca pruncii“. Totu de acésta parere este si Petroniu candu dice: „ti-au mancatu strigoiele intestinele“. Si mai sunt si alti scrietori, cari prin opurile loru amintescu (incai din curiositate) faptele strigoiloru contemporani; er apoi Ipolyi, renumitul scriitoriu magiaru, in studiulu seu mythologicu ne spune (cu mare cunoscintia de lucru), ca strigoitul, fermecatoriu se considera de multu de faptul unoru persóne, cu deosebire femeii betrane, cari cu ajutoriulu spiriteloru necurate faceau lucruri ne mai audite. Anume strigoitul a inceputu a fi practicatu mai alesu pe tempulu romaniloru dela unele preotese betrane (Sybille) eschise dela oficiulu profeticu alu oraculiloru, cari nefiindu incatenate de cerculu vietii familiari si domestice, in starea loru fara de ceva lucru si ocupatiune, au fostu avisate domnialoru era-si la exercitarea profetiei, vrajirei si fermecatoriei, sau mai bine disu starlantaniei; dar' acuma nu in cerculu servitiului divinu si in jurulu altarielor, ca mai nainte, ci in secretu, pe cali ascunse; si nu mai multu, ca parte tienatoria de cultulu divin, ci afara din ori-ce regule, in modulu celu mai dejositoriu si mai selbatecu. Deci naturalmente a trebuitu se se intemple, ca in cerculu loru, obiectulu, lucrulu si semnificarea lui inca se dejosca. Er' despre starea strigoiloru de dupa paganismu asia ne vorbesce Ipolyi, ca acuma fermecatorile se pitula numai in secretu, vegetandu in o stare prea dejositoria, pre langa credinti'a cea noua; adeca, dupa latirea mai mare a crestinismului strigoii nu cutediau a pasi asia publice cu insielatiunile loru, de ore-ce indata-si dedeau de contrari, dar' prin locuri mai retrase si mai ascunse totusi se ocupau cu maiestri'a loru cea urita.

Ce se tine de parerea timpuriloru mai recenti despre strigoii si faptele loru, e urmatoru'a: Noi sub persónele acestea estra-ordinarie (in intielesu mai seriosu) trebuie se ne imaginamu nesce babe betrane — babe clontie, dupa cumu dice Alesandri, — cari din nesce materii superstitioase, de putere magica, si cu ajutoriulu unoru murmuraturi — descantece — fara de neci-unu intielesu, facu nescari lucruri de minune si neexplicabili; si cari ungendu-si palmile si talpile petioloru cu asia numit'a „unsore de strigoii“, se facu nevulnerabile si neveduite; — si cari in urma prin misterioasele cuvinte „hip—hopp“ se ducu indata la momentu acolo unde vreau.

Totu in categori'a acestora avemu de a insira si pre femeile acelea, cari prin descantecele loru neintielesu se incerca a vindecá bóle, a marita si insura fara de voia, a alunga pentru totu-deaun'a paserile care mananca tierinile, a apará hotarale de grindina etc., precumu si tigancele acelea, cari din nescari semne voiescu a spune venitoriulu si noroculu omului, dar' mai alesu alu fetioriloru si feteloru.

*) Vedi: Poët. 339. *Neu pransae Lamiae vivum puerum extrahat alvo!*

Poporulu romanu (cu deosebire celu din Romani'a) are inca nesce fiintie superstitioase: Jelele cari la germani vinu inainte sub numele de „Elfen“. Romanii credu despre Elele ori Jelele loru; cumca acelea sunt nesce fiintie frumoase si atragatorie, ce sboru prin aeru in modu neveduitu; de multe ori inse noptea, candu e lun'a plina si frumoasa, se potu vede cum salta in hora prin lunci. Omenii cari, atrasi de versulu loru celu dulce, se apropie de densele, sunt farmecati, ba une-ori chiaru si ucisi din partea loru. Inse precumu tota bol'a, asia si farmecatulu Eleloru inca isi are medicin'a sa in urmatoriulu descantecu:

„Voi Eleloru maiestreloru,
„Dusimane omeniloru,
„Stapanele ventului,
„Domnele pamentului,
„Ce prin vezduhu sburati,
„Pe ierba lunecati,
„Si pe valuri calcati,
„Ve duceti in locuri departate:
„In balta, trestie, pustietate,
„Unde pop'a nu toca,
„Unde omenii nu joca,
„Ve duceti in gur'a ventului
„Si ve loviti de tort'a pamentului,
„Esiti din mana, trupu, petioru
„Si se periti susu intr'unu noru;
„Dati omului sanetate,
„Ca sabie de focu va bate!“

(Poesie populara de Alexandri).

La punctulu acest'a mai amu de observatu, ca sub strigoii nu avemu de a intielege singuru numai femeii, ci cate odata si barbati, de ore-ce prin processele din seculii 16 si 17, purtate fačia de strigoii vinu inainte de multe-ori asia marturisiri, in urm'a caroru'a si barbati inca s'aru amesteca cate odata in maiestri'a secreta si diabolica a fermecatoriei. Insusi cuventulu nostru „strigoii“ (pl. strigoii), de si noi ilu folosimu mai multu in intielesu femininu, totusi ne da a intielege acest'a. Asemenea sub cuventulu germanu *Hexe* (strigoii) inca este de a se intielege atatu femeii catu si barbati, de ore-ce germanii si astadi folosescu conceptulu „Hexe“ in doue forme: *die Hexe*, si *der Hex*, cestu din urma in intielesu masculinu.

(Va urmá).

Academi'a Romana.

Program'a lucrariloru sesiunii generale din anulu 1884 a fostu acésta.

1. Raportulu anuale alu secretarului generalu despre activitatea Academiei si a sectiuniloru in decursulu anului trecut. (Art. 17 statute si art. 12 regulamentu).

2. Alegerea Comisiunii pentru esaminarea lucrariloru facute de delegatiune in decursulu anului trecut — a comisiunii pentru cercetarea compturiloru din anulu trecut, — si a comisiunii pentru combinarea budgetului pe anulu 1884—1885 (Art. 27 Regulamentu).

3. Raportulu comisii insarcinate cu cercetarea cartilor intrate la concursu pentru premiulu Nasturelu Herescu de 4000 lei, si Lazaru de 5000 lei.

4. Alegerea unei comisii pentru cercetarea colectiunilor de arii populare romane prezentate la concursulu premiului Heliade-Radulescu de 5000 lei.

5. Raportulu comisii insarcinate cu cercetarea lucrarilor delegatiunii in decursulu anului 1883—1884 (Art. 27 Regul).

6. Raportulu asupra starii financiare a Academiei (Art. 7 lit. b. statute).

7. Primirea legatului facutu Academiei de repositulu D. Hagi-Vasile.

8. Determinarea subiectelor de pusu la concursulu premiului Eliade-Radulescu de 5000 lei pentru anulu 1886. (Art. 95 Regulamentu).

10. Modificarea articolului 36 din regulamentu.

11. Cestiunea ortografiei si a dictionariului.

12. Regularea nóueloru sume acordate de camera pentru Academie prin budgetulu Ministerului Instructiuni publice si cultelor pe anulu 1884—1885.

13. Alegerea comisii de 9 membrii pentru cercetarea operatelor ce voru intra la concursulu premiilor anuale in anulu viitoriu 1885. (Art. 5. lit. c. din statute).

14. Alegerea unei comisii pentru a studia manuscrisele ce se voru present'a la concursulu premiului Lazaru de 5000 lei pe anulu 1885, asupra subiectului: Studiu asupra agriculturii, industriei si comertului in Romania.

15. Raportulu comisii bibliotecii.

16. Votarea regulamentului pentru bibliotec'a Academiei.

17. Formarea budgetului pe anulu 1884—1885. (Art. 8 lit. m. si Art. 40 statute).

18. Alegeri de membrii onorari si corespondenti.

19. Luarea dispositiunilor necesarie pentru instalarea publicatiunilor si a bibliotecii Academiei.

20. Votulu asupra memoriilor ce sunt a se publica in anale pe anulu 1883—1884.

21. Dispositiuni pentru tiparirea manuscrisului dlui Gr. G. Tocilescu „Tieranulu romanu“ premiatu de Academie in sesiunea generala din 1882.

22. Dispositiuni pentru tiparirea Psaltirii in versuri a mitropolitului Moldovei Dosofteiu.

23. Propuneri diverse din partea sectiunilor.

24. Alegerea delegatilor pe anulu viitoriu. 1884—1885 (Art. 7. lit. i. si Art. 15 statute).

25. Raportulu secretariului generalu asupra lucrarilor sesiunii generale (Art. 12 Regulamentu).

Afara de acestea puncte au mai fostu tractate si altele, care au intrevenitu in decursulu sesiunii. Urmele tuturor se potu afla in Annalele academiei.

Insciintiare.

Dupa decisiunile luate de Academi'a Romana in sesiunile de pana la anulu 1884, concursule propuse de Academia sunt cele urmatoare:

1. Marele premiu Nasturelu-Herescu din Seri'a B. in suma de 12,000 lei, se va decerne in cursulu sesiunii generale din Martie-Aprilie 1885, unei carti scrise in limb'a romana, cu continutu de orice natura, care se va judeca mai meritoare printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1881 pana la 31 Decemvre 1884.

NB. In privinti'a premiilor „Nasturelu-Herescu“ se punu in cunoscintia publica urmatoarele dispositiuni din codicele repositului intru fericire C. Nasturelu-Herescu:

„B. Premie pentru opere publicate.

„In totu anulu Societatea Academica Romana, va avea „a premia, din veniturile fondului Nasturelu, o carte tipa- „parita originala, in limb'a romana, care se va socoti de catre „Societate ca cea mai buna publicatiune aparuta in cursulu anului.

„Aceste premie voru fi de doue specii:

1. In trei ani consecutivi, de-a rendulu, se va decerne „cate unu premiu de patru mii lei, Nr. 4000 L. n. *minimum*, „la cea mai buna carte aparuta in cursulu anului espiratu;

„2. Era in alu patrilea anu se va decerne cate unu „premiu fixu de lei 12,000, carele se va numi „Marele „premiu Nasturelu“, operei care va fi judecata ca pu- „blicatiunea de capetenie ce va fi aparutu in cursulu celor „patru ani precedenti. Acestu premiu nu se decerne unei „lucrari, care va fi obtinutu deja unulu dintre premiile anuale, „decatu defalcandu dintrensulu valoarea premiului precedente.

„Operele cari se voru recompensa cu acesta a doua „serie de premie, voru tracta cu preferintia despre materiile „urmatore:

„a) Scrieri seriose de Istoria si stiintele accesorii ale „istoriei, preferindu-se cele atingatore de istoria tieriloru romane;

„b) Scrieri de religieuna ortodoxa, de morala practica „si de filosofia;

„c) Scrieri de stiintie politice si de economi'a sociala;

„d) Tractate originali despre stiintele esacte;

„e) Scrieri enciclopedice, precum Dictionare de istoria „si geografie, in cari se intre si istori'a si geografi'a Roma- „niei; Dictionare generale sau partiale de stiintie esacte, de „arti si meserii, de administratia si jurisprudentia, si alte ase- „meni lucrari utile si bine intocmite;

„f) Carti didactice de o valoare insemnata ca metodu si „ca cuprinsu;

„g) Dictionare limbistice in limb'a romanésca, mai alesu „pentru limbele antice si orientale, adeca limb'a latina, elena, „sanscrita, ebraica, araba, turca, slavona vechia si altele;

„h) Publicatiuni si lucrari artistice de o valoare serioasa, „adeca relative la artile plastice, architectura, pictura, gra- „vura si chiar opere musicale seriose, pe care aceste tote So- „cietatea Academica Romana le va pute apretia atunci, candu „isi va intinde activitatea ei si asup'a turoru materiiloru de „Bele-Arti;

„i) Scrieri de pura literatura romana, in prosa si in ver- „suri, precum poeme, drame si comedii seriose, — si ori-ce „alte opere de inalta literatura. Acestor'a mai cu sema asi „dori se acorde Marele premiu Nasturelu; candu

„voru fi judecate cá avându unu meritu cu totulu superioru, „spre a se da astu-felu o incurajare mai puternica desvoltarii „literaturei nationale.“

La acestea se mai adaugu urmatóarele dispositiuni luate de Societatea Academica:

1. La concursurile acestoru premii se potu presentá si opuri preinnoite in nóue editiuni, cari se voru fi retiparitu in cursulu anului de autori in viétia.

2. Dupa cuprinderea chiar a testamentului, traductiunile din limbi straine sunt escluse dela concursu; se va face inse exceptiune pentru acele traductiuni de pe opuri straine clasice, cari:

a) sau prin dificultatile invinse ale unei perfecte reproducerei in versiuni romanesci, voru constitui adeverate opuri literare ale limbei romane;

b) sau prin anexarea de elucidari si de note scientifique, cu totulu proprie traducatorului, isi voru fi insusitu meritele unoru lucrari originale in limb'a romana.

3. Cártille premiate de Academi'a Romana din alte fonduri ale sale sau cele tiparite din initiativ'a si cu spesele ei, nu potu intrá la concursu pentru premiile Nasturelu din seria B.

4. Premiile Nasturelu din seri'a B, se potu acordá nu numai unoru opuri complete, ci si pártii unui opu tiparitu in cursulu anului, cu conditiune inse, cá acésta parte se fie de valórea si de intinderea unui volumu si nu de ale unei simple fascióre (minimum 400 pag. formatu in 8° garmondu).

5. Premiarea unei párti a unui opu la unu concursu anualu nu impedece premiarea unei alte párti a aceluiasi opu la unu concursu posterioru.

6. Opurile anonime si pseudonime voru puté fi admise la concursulu cártiloru tiparite, ér autorii lor, spre a primí premiile acordate, voru trebui se justifice proprietatea lor.

II. Premiulu Statului Heliade Radulescu de 5,000 lei se va decerne in cursulu sesiunei generale din Martie-Aprilie 1885, unei carti scrise in limb'a romana cu continutu literariu, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1883 pàna la 31 Decemvre 1884.

NB. Concurentii la aceste premii voru binevoí a trimite la cancelari'a Academiei Romane in Bucuresti — Palatul Universitatii — operele lor, cari voru fi in conditiunile de timpu aci insemnate, in câte 12 exemplare, pàna la 31 Decemvre 1884.

III. Premiulu Statului Lazaru, de 5,000 lei se va decerne, in sesiunea generala a anului 1885, celei mai bune disertatiuni scrise in limb'a romana asupra urmàtorului subiectu:

„Studiu asupra agriculturii, industriei si comerçului in Romania.“

Lucrarea va trata despre starea actuala a acestoru trei ramure de productiune si despre mijlócele de a le ameliora. O ochire asupra istoriei economice a Romaniei in seculii 17, 18 si 19 va precede acestui studiu. Studiulu va fi făcutu din punctulu de vedere economicu si tehnicu. Manuscrisulu trebuie se cuprinda materie pentru celu puçinu 300—400 pagine de tipariu in 8° garmondu. Terminulu presentarei manuscriseloru la concursu va fi pàna la 31 Decemvre 1884.

IV. Premiulu Statului Heliade Radulescu de 5,000 lei se va decerne, in sesiunea generala din Martie-Aprilie 1886, celei mai bogate colectiuni de arii populare romane.

Colectiunile voru trebui se intrunésca urmatóarele conditiuni:

1. Ariile se fia arangiate pentru claviru si la melodiile cântate din gurá, pentru claviru si voce, cu insemnarea cuvintelor sub note.

2. Sè se arete locul si imprejurarile in cari au fostu adunate melodiile cele nóue.

Terminulu presentarii colectiuniloru la concursu va fi pàna la 31 Decembre 1885.

V. Premiulu Statului Lazaru de 5000 lei, se va decerne in sesiunea generala din Martie-Aprilie 1887 celei mai bune lucrari in limb'a romana asupra urmatorului subiectu.

„Flora descriptiva a unui judetiu din Romania“ dupa alegerea concurentului.

Manuscrisulu trebuie se cuprindia materie pentru 300—400 pagine de tipariu 8° garmond.

Terminulu presentarii manuscriseloru la concursu va fi 31 Decembre 1886.

VI. Premiulu Alexandru Ioan Cuza, de 4,000 lei, se va decerne in sesiunea generala din primavéra anului 1887 celei mai bune disertatiuni in limba romana asupra urmàtorului subiectu:

„Istoria Romaniloru in Dacia Traiana, dela Aurelianus pàna la fundarea principatelor Moldova si Tiar'a Romanésca“.

Intinderea operatului va fi de 20 còle de tipariu in 4° micu sau 8° ordinaru, cu litere cicero. Terminulu presentarii manuscriseloru va fi 31 Decemvre 1886.

NB. Manuscrisele relative la pfemiele de sub N-rii III, IV, V si VI, se voru presinta anonime, purtându o devisa, care va fi reproducusa pe un plicu sigilatu contnendu numele concurentului.

Academii'a isi reserva dreptulu de a tiparí in publicatiunile sale lucrari ce ea va premia.

PARTEA OFICIALA.

Procesu verbale

alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luat in sedinti'a ordinara dela 18 Maiu st. n. 1884.

Presiedinte: Iacobu Bolog'a, vice-presiedinte. Membrii presenti: D. baronu Ursu, E. Macelariu, C. Stezariu, I. St. Siulutiu, Dr. II. Puscariu, G. Baritiu, V. Romanu, P. Cosm'a, E. Brote, cassariu, Dr. I. Crisianu, bibliotecariu.

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

46. Cassariulu presenta conspectulu despre starea averi cu 31 Martie st. n. 1884. Din acestu conspectu se vede,

că averea proprie a Asociațiunii e de 101,614 fl. 29 cr., ér depositele în suma de 2313 fl. 86 cr. v. a. (Nr. 123 1884).

— Spre știința.

47. Cassariulu prezintă cererea chiriasului dlui Laturetzky c. r. vice-colonelu, pentru unele adaptări și reparații la cuartir și la mobiliaru, și pentru scaderea chiriei, de asemenea cererea făcută verbal de chiriasulu dlui Bacca, c. r. medicu de statu majoru, pentru unele reparații la cuartirulu din parterre.

— Reparaturile, constatate ca necesare se încuviințează, susținându-se chiri'a de până acuma. Cu purtarea de grijă pentru executarea reparaturilor se însărcinează cassariulu.

48. Direcțiunea despartimentului I. (Brasiovu) prezintă fără comitivă, procesele verbale ale ședinței subcomitetului de dto 11 Ianuarie și 21 Februarie 1884.

În celu dintâiu se arată că:

a) s'au distribuit școlilor române din Dobârlau și Ozun, carti folosite în suma de 6 fl. 56 cr. avându a se continuă această distribuire și în alte comune.

b) s'au rugatu protopresbiterii, ca făcându visitatiunile lor prin tractu, se staruească și pentru instituirea de agenți comunale.

c) se ceru dela comitetulu centralu blanchete de cuitantii.

În alu doilea procesu verbalu se arată:

d) ca s'au distribuit în protopopiatele I. și II ale Brasiovului și în alu Trei-scaunelor la școlari seraci din mai multe școle gr. ort. și gr. cath. 136 carti de școlă, între cari 6 daruite de dlui I. Ilasieviciu.

e) că neputându presidulu procura blanchetele de chitanție, s'au însărcinatu cassariulu a comanda astfel de blanchete în contulu despartimentului.

f) ca 15 fl. meniti pentru sprijinirea invetiaceilor meseriași s'au predatu comitetului reuniunii pentru spriginirea invetiaceilor. (Nr. 70 1884).

— Spre știința, avându a se trimite de aici blanchete de cuitantie.

49. W. Herchenröther, papucariu în Fagarasiu, cere unu ajutoriu pentru invetiacelulu seu Iacob Stoica. (Nr. 71 1884).

— Nefiindu ajutoare disponibile, cererea nu se pôte împlini.

50. Tipografi'a archidieceșana din locu, prezintă unu contu de 90 fl. v. a. pentru tipărirea separată á 1000 exemplarie din disertatiunea dlui B. Baiulescu: „Despre necesitatea promovării și protecționării meseriilor la Romani, ținută în adunarea generală a asociațiunii dela Brasiovu din anul 1883. (Nr. exh: 80 1884).

— Tipărirea fiindu basată pe conclusulu adunării generale a XXII din ședinți'a IV dt. I-a Septemvrie 1883 Nr. prot. 60. sum'a de 90 fl. se avisează la cassa pentru platirea din pozițiunea votată în bugetu pentru spese extraordinarie.

Exemplariile tiparite din numit'a disertatiune se voru distribui între poporu prin mijlocirea direcțiunilor despartimentelor.

51. Societatea „Transilvani'a“ din Bucuresci trimite prin adresa de dto 17 Martie a. c. 200 fl. pentru invetiaceii

de meserie susținuți de dênș'a la invetiatura și prin adres'a de dto 21 Aprilie a. c. înștiințează în caus'a escierii de concursu pentru ocuparea de nou a ajutoțiilor pentru invetiaceii de meserii, venite în vacanția în anii 1883 și 1884. (Nr. 114).

Devenindu vacante în acești doi anii ajutoțiile lui Nicolae Câmpianu, cococariu; Irimie Fulea, cococariu; Teodoru Moldovanu, săpunariu; Pavelu Musca, rotariu; Bucuru Fil. Israila, butnariu; Nicolae Strîmbu, curelariu; Andreiu Suci, templariu; Augustinu Cosma, pantofariu; Silviu Viorelu, templariu; Ioanu Morariu, pantofariu.

— Comitetulu decide escierea de concursu nou pentru cele 10 ajutoție devenite vacante în anul 1883 și în decursulu anului 1884.

52. Stipendistii Asociațiunii: Severu Muresianu, dela academi'a de pictura în München;

Victoru Stanu, stud. de a V. cl. gimn. în Sibiu;

Popescu Emilianu, stud. de a VII cl. gimn. în Nasaudu;

Barsanu Ioanu, stud. de a VIII cl. gimn. Nasaudu; prezintă atestatele școlastice de pe semestrulu I alu anului școl. 1883/4, dovedindu cei de sub 1, 3, și 4, progresu foarte bunu, celu de sub 2 progresu îndestulitoriu.

— Spre știința, avându a se retrimite atestatele.

53. Societatea geografică română din Bucuresci, aducându la cunoștința pagubele ce a suferitu în colecțiunile sale prin incendiulu intemplat în diu'a de 24 Martie a. c. la palatulu academiiei, se roga a i se trimite, în scopulu reconstituiri bibliotecii publicațiunile Asociațiunii transilvane. (Nr. exh: 105 1884).

— Cererea se încuviințează, avându biroulu a face expedițiunea pe câtu ajungu exemplarie din cele ce se afla în depositu.

54. Dlu Dr. med. M. Cioranu din Brasiovu trimite 12 fl. încasați în favorulu monumentului lui Andreiu Muresianu dela mai mulți domni din Brasiovu, cerându a se publica numele contribuitorilor în „Gazeta Transilvaniei“. (Nr. 95 1884).

— Sum'a primită se adaoga la depositulu ce se afla cu această menire la comitetulu asociațiunii, ear publicarea contribuitorilor se va face conformu cererei trimitetoriului.

55. Dlu Ioan Tipeiu, protopopu în Sebeșiu, alesu directoru alu despartimentului IV. (Sebeșiu) în adunarea generală a despartimentului de dto 9 Septemvrie 1883 ținută în Ludosiulu-Mare și întaritu de comitetu sub Nr. 86 1884, arată ca-i este imposibilu a primi conducerea despartimentului și se roga a dispune cele de urmatu cu statutele trimise dênșului (Nr. 103 1884).

O adresa în același întielesu dela dlui Ioan Piso, fostulu directoru alu despartimentului arată, ca voindu a preda nou alesulu directoru actele și archivulu subcomitetului, n'a pututu se execute predarea, din cauza ca acesta declina dela sine sarcin'a onorifică de directoru alu despartimentului și totu-odată cere învatiuni în cauza (Nr. exh: 111 1884).

— Dimisionarea parintelui protopopu I. Tipeiu, se ia la cunoștința, ear dlui Ioan Piso e incredințiatu cu conducerea interimala a afacerilor din despartimentulu IV, până la o nouă alegere în adunarea generală ce are a se ține în curându.

56. Librariulu editoru Hermann Brukner din Lipsca, presenta o invitare de prenumeratiune la cartea „Siebenbürgen. Eine Darstellung des Landes und der Leute“ von Rudolf Bergner, 1884, pretiulu 3 fl. 50 cr. (Nr. 104 1884).

— Comitetulu decide a comanda 50 exemplarie pentru a le desface intre iubitorii de astfelu de scrieri din Sibiiu si alte parti si a atrage atentiunea directiunilor despartieminteloru asupra acestei carti, care in specialu despre romani tracteaza cu mai multa bunavointia si impartialitate si cu mai puçina preocupatiune, decâtu multe din scrierile anteriore despre Transilvani'a.

57. Senatul scolasticu gr. cath. din Simleu multiamesce pentru ajutoriulu de 100 fl. votatu scólei confesionale gr. cat. din Simleu (Nr. 106 1884).

— Spre sciintia.

58. Judecatori'a cercuala din Sebesiu insciintiéza prin decisulu de dto 15 Februarie 1884 Nr. 87 1884 civ. prezentatu la 15 Aprilie, cà dreptulu asociatiunei transilvane la legatulu de 200 fl. v. a. in urm'a testamentului repositului Ioan Balomiri, s'a intabulatu pe averea imobila a veduvei Zinca Balomiri (Nr. 107 1884).

— Spre sciintia.

59. Sofia Aronu, preoteasa veduva din Spatacu, cere unu ajutoriu pentru fiulu ei Izidoru invetiace lu de fauru in Sibiiu, (Nr. 109 1884).

— Se aviseaza a-si trimite cererea documentata pe bas'a concursului ce se escrie din siedinti'a presenta pentru mai multe ajutore pentru invetiacei de meserie.

60. Domnulu Gavriilu Manu, advocatu in Deesiu, presenta in copia legalisata protocolulu, prin care s'a depusu la judecatori'a de acolo testamentulu repausatului I. Țiție din Deesiu. (Nr. 110/1884.)

— Spre sciintia.

61. In legatura cu cele de sub Nr. precedentu,

— comitetulu insarcinéza pe birou a cere de urgentia respunsulu dlui adv. Augustinu Munteanu din Deesiu, in caus'a vinderii realitatii de casa din lasamentulu Țiție.

62. Directiunea financiara din locu insciintiéza cu dtto 18 Aprilie Nr. 13391/1884 cà In. Ministeriu reg. ung. de finançe n'a incuviintiatu cererea comitetului pentru permisiunea de a delatura zidulu si ridicatur'a de pamentu din dosulu realitatii de casa a Asociatiunei, in spre parculu Soldisch. (Nr. 112/1884).

— Spre sciintia cu aceea, cà intregu actulu se preda comisiunei esmise de comitetu in caus'a edificiului de scóla, pentru raportare in o siedintia proxima.

63. Dlu ingineru dela gar'a Rîmnicului-Saratu B. Michailu Lazaru, trimite prin vice-presedintele Asociatiunei I. Bolog'a, sum'a de 50 fl. v. a., cá depurare din sum'a cu care datoresce Asociatiunei. (Nr. 116/1884.)

— Spre sciintia, adevérindu-se primirea sumei.

64. In legatura cu cele de sub Nr. precedentu,
— comitetulu decide a provoca de nou si pe d-nulu T. Ceontea, profesoru la institutul teologicu-pedagogicu in Aradu, a restitui Asociatiunei sum'a cu care a fostu ajutatulu odinióra.

65. Se presenta pentru bibliotec'a Asociatiunei:

1. Dela oficiulu centrale alu universitatii sasesci unu exemplariu alu protocóloru adunarei generale ale universitatii in sesiunea dela 15 Noembre pàna la 15 Decembre 1883.

2. Dela universitatea regala a Norvegiei din Cristiania scrierile:

a) „Die Flexion des Pali in Ihrem Verhältniss zum Sanskrit“, von Alf Torp. Christiania 1881;

b) Classification der Flächen nach der Transformationsgruppe ihrer geodätischen Curven“, von Sophus Lie. Christiania 1879;

c) „Myntfundet fra Groeslid i Thydalen“, beskevet af Dr. L. B. Stenersen. Med. 7 Plancher, Christiania 1881, cu cererea de a se trimite in schimbu.

3. Dela Academi'a romana din Bucuresci:

a) Operele principelui Demetriu Cantemiru, tom. IV; Istori'a hieroglicica; Compendiolum universae logices institutionis si tom. VII; Vita Constantini Cantemyri, Collectanea orientalia. Bucuresci 1883.

b) Pravil'a bisericeasca, numita cea mica tiparita mai àntàiu la 1640 in manastirea Govor. Bucuresci 1884.

4. Dela Reuniunea pentru cunoscinti'a Transilvaniei (Verein für Siebenbürgische Landeskunde):

a) Archiv des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde, Neue Folge, XIX Band, I. Heft. Sibiiu 1884. 2 exemplarie. Heft II., 1 exemplariu.

b) Raportu anualu despre activitatea acestei reuniuni in anulu 1882/3. Sibiiu.

5. Dela societatea istorica-maghiara din Budapesta: Századok XVIII an. Fasc. II, II, III, IV. Budapesta 1884.

6. Dela corpulu profesoralu din Craiova „Vocea Romana“, revista, anulu II, Nrii 1, 2, 3.

7. Dela dnii Iosif St. Siulutiu si Dr. Aurelu St. Siulutiu din Sibiiu, o colectiune de 196 opere in 315 tomuri, de variu coprinsu, in limb'a latina, francesca, italiana, romana, germana, slavona, maghiara, si armeanca.

— Spre placuta sciintia, avendu a se adauge la biblioteka si a se esprime multiamita dloru I. St. Siulutiu pentru darulu facutu.

Sibiiu, d. u. s.

Iacobu Bologa m. p.,
vice-presidentu.

Dr. D. P. Barcianu m. p.,
secretariu.

Autenticarea acestui procesu verbalu se concrede Dloru: Dr. Puscariu, Romanu, Cosma.

Cetindu-se si aflându-se in ordine, se autentica.

Sibiiu, 8/20 Maiu 1884.

Dr. Harion Puscariu m. p. V. Romanu m. p. Parteniu Cosma m. p.